

"Hem nisbeti kanunîdir. Öyle ise, cüz, külle müsavi gelir ve cüz'î, küllî hükmüne geçer." ifadesini izah eder misiniz?

Bilindiği gibi **küll** bütün demektir, **cüz** ise onun parçasıdır. **Küllî**; bir türün, bir cemaatin genel ismidir, **cüz'i** ise onun fertlerine denilir.

Beden külldür, parmak ise onun cüzüdür. Bütün insanlık âlemi küllî, her bir insan ise onun cüz'i birer ferdidir.

Kanunlar küll ile cüze, küllî ile cüz'ie bir bakarlar. Kanun nazarında bunlar arasında hiçbir fark yoktur. Bir suç için belli bir ceza tayin edilmişse, bu ceza bir şahıs için de bütün toplum için de aynen geçerlidir. Kanunda bölünme, parçalanma olmaz. Veya bir evin sökülmesine karar verilmişse, evin pencereleri, duvarları da bu karardan aynı ölçüde etkilenir ve hepsi sökülür.

Üstat Hazretleri, bu derste kâinattaki bütün kanunların kaynağının İlâhî sıfatlar olduğu hakikatinden hareketle, kanun nazarında az-çok, küll-cüz, küllî-cüz'i fark etmediği gibi, İlâhî kanunların icraatında da bunların düşünülmemeyeceğini, hepsinin aynı kolaylıkla yaratılıp idare edildiğini akıllara kabul ettirmiş, kalplere yerleştirmiştir.

Meselâ, Cenâb-ı Hak, ruh kanunuyla bütün bedenlere hayat ihsan etmiştir. Bu kanunun tatbikinde az ile çok, fert ile cemaat farkı yoktur. Kendi ruhumuzu düşünelim. Ondaki hayat sıfatının bir nevi tecellisiyle bütün hücrelerimiz, organlarımız ve bedendeki bütün sistemler hayata kavuşmuştur. Ruhun bir hücreye hayat vermesiyle, bütün bedene vermesi arasında hiçbir fark yoktur, yani bu konuda ruh için hiçbir kolaylık veya zorluk düşünülemez.

Bahar da Allah'ın bir başka kanunudur. Onun gelmesiyle bütün çiçekler birlikte açarlar, bütün çayırlar birlikte yeşerirler. Bu kanunun uygulanmasında bir bitki ile bütün bitkiler arasında fark olmaz. Hepsine aynı kolaylıkla tatbik edilir.

Bir başka kanun: Cenâb-ı Hak yaratacağı bütün canlıların genetik programlarını onların çekirdeklerinde, yumurtalarında, nutfelerinde, Üstad'ın ifadesiyle "**manevî kader kalemiyle**" yazar. Sonra **Fettah** ismini tecelli ettirmekle hepsini birlikte açar, birlikte büyütür, beraber geliştirir ve son hallerine erdirir. Bir çekirdeği açıp ağaç yapmasıyla bütün çekirdekleri açmasında, bütün yumurtaları, bütün nutfeleri açmasında ve onlarda planları çizilen varlıkları yaratıp yeryüzünde sergilemesinde O'nun sonsuz, mutlak ve ezelî kudreti için hiçbir fark yoktur, hepsini aynı kolaylıkla icad eder, sergiler. Parça ile bütünü, fert ile nevin farkı olmaz.